

سفری به هندوستان

محمد صال مصلحیان

دانشگاه فردوسی مشهد

<http://www.um.ac.ir/~moslehian/>

در اولین نگاه ساده انگارانه، هندوستان کشوری شلوغ (با بیش از يك ميليارد نفر جمعیت به عنوان دومین کشور پرجمعیت جهان) با وضعیت بهداشتی پایین (به ویژه در مطب‌های خیابانی و نواحی زاغه نشین)، دارای اختلاف طبقاتی (در کنار هتل‌های مدرن و ساختمان‌های مجلل و در فاصله چند متری آنها چادرها بی دیده می شود که توأماً " اتاق نشیمن، خوابگاه و آشپزخانه خانواده ای پرجمعیت در پایین ترین سطح زندگی است)، جمعیتی کم سواد، بادیان مختلف و ناهمگون و زبان‌های گوناگون (۱۸ نوع زبان، ۱۰ نوع خط و بیش از ۱۶۵۰ لهجه) همراه با همزیستی سنت و مدرنیته به نظر می رسد چرا که در پایتخت آن می توان همزمان گاری و بنز آخرین مدل، احشام و هواپیما، ریکشا (سه چرخه ای که با نیروی انسان حرکت می کند) و تاکسی گازی و ... یافت.

اما این تصویر نه تنها ناقص است بلکه در حال دگرگونی است: با وجود رشد سریع جمعیت در ده سال گذشته نسبت جمعیت بغایت فقیر (آنان که درآمد روزانه کمتر از يك دلار دارند) به کل جمعیت از ۳۶ درصد به ۲۵ درصد کاهش یافته است. در واقع گرچه هند بالاترین رقم جمعیت تهدیست را داراست ولی در ده سال گذشته ۱۰۰ میلیون نفر (بیشتر از کل جمعیت کشور ما) از شرایط اسفناک رهایی یافته اند. دولت به گونه ای عمل نموده است که خوراک (آرد و برنج)، پوشاک (پارچه) و حتی تفریح (موسیقی و سینما) برای اقشار بسیار کم در آمد (و متناسب با درآمد ناچیز آنها) قابل حصول باشد و برنامه هایی نیز برای انتقال چادرنشینان از حاشیه خیابان‌ها در دست دارد.

هرچند هند تا سال ۱۹۴۷ مستعمره بریتانیا بود و جامعه روستایی آن از فقر دیرپایی رنج می برد، اما تغییر زیرساخت ها و توسعه اقتصادی این کشور حیرت‌انگیز است. اقتصاد هند با گسترش ۸ درصد در سال از رشد بالایی در جهان برخوردار است و می رود تا هندی نو بسازد و اندوخته ارز خارجی آن نیز در بالاترین سطح خود قرار دارد. هند که زمانی یکی از کشورهای محتاج به کمک خارجی بود نه تنها با وجود حدود ۱۰ هزار نفر تلفات سونامی اواخر ۲۰۰۴ از پذیرش کمک خارجی به آسیب دیدگان خود اجتناب نمود بلکه دوشادوش کشورهای امداد‌رسان به یاری دیگران نیز پرداخت، زیرا نمی خواهد فقیر به حساب آید. تصویری که این کشور از خود نشان می دهد تصویر کشوری متکی به خود و پویا است که

حتی در تلاش است تا عضویت دائمی در شورای امنیت سازمان ملل را کسب کند. با استفاده از پخش ماهواره ای (صدا و سیما) هند به ترویج شیوه های نوین کشاورزی، همگانی کردن استفاده از زبان انگلیسی، گسترش بهداشت، ترویج افکار مهاتماگاندی مبنی بر عدم خشونت (آهسیما) و مدارای مذهبی در دورترین نقاط کشور و عقب مانده ترین اقشار جامعه پرداخته است. عمل به اعتقادات یکی از شگفت انگیزترین چیزها است: آنها که بنا بر آموزه های مذهبیشان از خوردن گوشت منع شده اند (چرا که حیوانات را هم مانند انسانها صاحب روح و احترام می دانند) واقعا "گوشت و تخم مرغ نمی خورند و حتی از پذیرش اعانه از افرادی که گوشت می خورند (برای ساختن معابد خود) اجتناب می ورزند. آنها حیوانات را آزار نمی دهند (و لذا وقتی گاوی در وسط خیابانی در پایتخت آرامیده است، رانندگان اغلب راه خود را کج می کنند) و بر کودکانشان نیز سخت نمی گیرند تا آنجا که اگر کودک هندویی بخواهد تخم مرغ بخورد، او را منع نمی کنند.

استفاده از رایانه نه تنها در شهرها بلکه در روستاها رواج یافته است. روستاهایی در هند یافت می شود که با وجود عدم امکانات کافی زندگی، به شبکه جهانی وب متصلند. این آشنایی با رایانه، توانایی تولید نرم افزار و ارزان بودن نیروی کار حرفه ای موجب شده است که شرکت های بزرگی مانند مایکروسافت، موتورولا، و اینتل به سرمایه گذاری در هند و همکاری با پیمانکاران هندی بپردازند. استان آندراپرادش مرکز دولت الکترونیک هند محسوب می شود. دولت الکترونیک شیوه حساب شده ای است که در آن فعالیت های اصلی مثل آموزش، تجارت و بکارگیری نیروی انسانی بر پایه سیستم های اطلاعاتی بنا می گردد و راهبردی اساسی برای رسیدن به جامعه دانایی محور در قرن ۲۱ تلقی می گردد. شهروندان می توانند خدمات دولتی را از طریق رایانه و در منزل دریافت کنند و به این ترتیب سطح زندگی بهبود یابد. هندوستان ضمن آن که یکی از تولیدکنندگان اصلی سوخت هسته ای در کنار فرانسه، آلمان و ژاپن است در بین کشورهای جهان سوم پیشرفته ترین کشور در زمینه دانش فنی چرخه سوخت هسته ای نیز محسوب می شود.

موسسه Indian Statistical Institute یکی از معتبرترین مراکز تحقیقاتی هند است. این موسسه در سال ۱۹۳۱ در اتاق کوچکی از کالج Presidency و تنها با یک نفر و بودجه سالانه ۲۵۰ روپیه (ارزش هر روپیه حدود ۲۱ تومان است) آغاز به کار کرد و اینک دارای چهار شعبه در کلکته، دهلی نو، بنگلور و حیدرآباد، ۲۵۰ عضو هیات علمی، انواع کامپیوترهای مجهز، بودجه سالانه ۱۵ میلیون روپیه و واحدهای ریاضی، آمار، تحقیق در عملیات، فیزیک و ... است. شعبه دهلی نو از سه واحد الف: برنامه ریزی ب: تحقیق در عملیات و کنترل کیفیت و ج: آمار نظری و ریاضیات تشکیل شده است. واحد اخیر متشکل از ۱۵ عضو هیات علمی است که اغلب آنها جزء

افراد صاحب نام در ریاضیات به شمار می آیند. کتابخانه این موسسه در ۳ طبقه و دارای ۲۵ هزار کتاب و ۱۸۰۰ گزارش کنفرانس است و تنها در حوزه ریاضیات ۱۲۰ مجله چاپی را آبونمان است (این عدد حتی برای بعضی از کتابخانه های دانشکده های ریاضی دانشگاه های معتبر ما در ایران کمتر از ۳۰ است).

آنچه هر بازدید کننده ای را در هند تحت تأثیر قرار می دهد این است که هرچند به عنوان سنتی پسندیده از مردمی مقتصد، ساختمان ها، میز و صندلی ها و قفسه های کتاب قدیمی اند و اساساً، از هرچیزی تا آن جا که امکان دارد استفاده می شود، اما رایانه ها و نرم افزارها به روزند، سرعت اینترنت بالاست و کتابخانه مؤسسه جدیدترین و بهترین کتاب ها و مجلات را داراست ... در کنار اینها اعضای هیات علمی و کارمندان موسسه اند که سرزنده، شاد و نوآرند. در آنجا معیار اعتبار و افتخار افراد نه فقط وسعت بلکه عمق کارهای پژوهشی است و اساساً سیستم مدیریت به گونه ای است که همه چیز در خدمت پژوهش و پژوهشگر قرار دارد.

مراجع:

۱. عالمی، مسعود، هند زیر ذره بین، خبرنامه گویا، ۱۶ خرداد ۱۳۸۳:

<http://news.gooya.com/world/archives/011760.php>

۲. شبکه جهانی BBC

سپاسگزاری: بدین وسیله نویسنده از اعضای هیات علمی مؤسسه تحقیقاتی ISI دهلی نوبه خاطر مهمان نوازی صمیمانه ایشان در مدت اقامت در هند (۲۰۰۵) تشکر می نماید.